

สรุปและความคิดเห็น ผลกระทบด้านเศรษฐกิจสังคม
โครงการพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากแบง สปป.ลาว

สำหรับ การดำเนินการให้ข้อมูลฯ ครั้งที่ 4

(4th National Consultation Meeting of Thailand)

ณ จังหวัดเชียงราย, **18** พฤษภาคม **2560**

โดย

ดร วิเทศ ศรีเนตร

ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจสังคม

เนื้อหา

- 1. บทนำและความเป็นมา การทบทวนการศึกษาประเมินด้านเศรษฐกิจสังคมของโครงการ**
- 2. วิธีการทบทวนและศึกษาประเมินด้านเศรษฐกิจสังคมของโครงการ**
- 3. ผลการทบทวนและศึกษาที่สำคัญ**
- 4. ข้อเสนอแนะจากการศึกษาด้านเศรษฐกิจสังคมของโครงการ**
- 5. ประเด็นผลสรุปการทบทวน ที่สอดคล้องกับความเห็นจากการประชุมรับฟังความเห็นของประเทศไทย**

1. บทนำและความเป็นมา

การทบทวนการศึกษาประเมินด้านเศรษฐกิจสังคมของโครงการ

- การศึกษาทบทวน เน้นการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสังคมของโครงการ และประเด็นผลกระทบข้ามพรมแดน
- โดยอยู่ในขอบเขตข้อตกลงแม่น้ำโขง (1995 Mekong Agreement) มุ่งความพยายามร่วมกัน ในการหลีกเลี่ยง ลดให้น้อยที่สุด และบรรเทาผลกระทบที่จะเกิดความเสียหายต่อระบบแม่น้ำโขงทั้งหมด
- การทบทวนนี้ได้บันทึกกระบวนการที่จะประเมินว่าข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม สังคมเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในประเด็นข้ามพรมแดนที่ สปป.ลาว ซึ่งได้แจ้งอย่างเป็นทางการ (notification) โดยคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติลาว มีความเพียงพอหรือไม่ ที่จะสนับสนุนให้ คณะกรรมการร่วมของ MRC (MRC Joint committee) ลงมติตัดสินใจได้ และ มาตรการการหลีกเลี่ยง ลดและบรรเทาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ได้นำไปปฏิบัติ
- การทบทวนนี้เน้น เป็นไปตามพันธะมาตราที่ 7 ของข้อตกลงแม่น้ำโขง “การป้องกันและหยุดผลกระทบเสียหายต่างๆ” ซึ่งระบุว่าประเทศสมาชิก “ควรพยายามร่วมมือกันทุกวิถีทาง เพื่อหลีกเลี่ยง ลด และบรรเทา ผลกระทบเสียหายให้เหลือน้อยที่สุด”

1. บทนำและความเป็นมา

การทบทวนการศึกษาประเมินด้านเศรษฐกิจสังคมของโครงการ

- รัฐบาล สปป.ลาว ได้ยื่นเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้พัฒนาโครงการเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำปากแบงได้จัดทำไว้ ให้ประเทศสมาชิกกลุ่มน้ำโขง พิจารณา ดังนี้
 - รายงานการประเมินผลกระทบด้านสังคม **(Social Impact Assessment: SIA)**
 - รายงานการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม **(Environment Impact Assessment: EIA)**
 - รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสังคมข้ามพรมแดนและผลกระทบสะสม
(Transboundary Environment and Social Impact and Cumulative Impact Assessment: TESIA and CIA)
 - แผนการจัดการและติดตามตรวจสอบด้านสังคม
(Social Monitoring and Management Plan : SMMP)
 - แผนการจัดการและติดตามตรวจสอบด้านสิ่งแวดล้อม
(Environmental Monitoring and Management Plan: EMMP)
 - แผนปฏิบัติการการโยกย้ายถิ่นอาศัยของผู้ได้รับผลกระทบ **(Resettlement Action Plan)**

1. บทนำและความเป็นมา

การทบทวนการศึกษาประเมินด้านเศรษฐกิจสังคมของโครงการ

- การทบทวนด้านเศรษฐกิจสังคม มีวัตถุประสงค์เพื่อ ให้ข้อมูลสังเคราะห์ด้านวิชาการเป็นพื้นฐานให้คณะกรรมการร่วมประเทศสมาชิก ได้นำไปใช้ในการพิจารณา หรือและกำหนดมาตรการต่างๆ ที่สมเหตุสมผลและปฏิบัติได้ ในระยะก่อสร้างและดำเนินการของโครงการ เชื้อนไฟฟ้าพลังน้ำปากแบง
- การทบทวนจะสะท้อนข้อกำหนดตามข้อตกลงแม่น้ำโขงระหว่างประเทศสมาชิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งระเบียบปฏิบัติการแจ้งและหารือล่วงหน้า (PNPCA) และวิธีปฏิบัติที่ดีและยอมรับด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสังคม ข้ามพรมแดน

2. วิธีการทบทวนและศึกษาประเมินด้านเศรษฐกิจสังคมของโครงการ

- วิธีการทบทวนและศึกษา ได้รวมวิธีการตามกรอบการศึกษาโครงการไฟฟ้าพลังน้ำ ของ สปป.ลาว และเพิ่มเติมจากที่ได้รับการเสนอจากการประชุมร่วมในการบ่งชี้รายการผลกระทบเบื้องต้น ระยะเวลา และสุดท้าย ที่อาจเกิดได้ต่อแม่น้ำโขง แล้วนำเสนอให้เวทีเสวนาผู้มีส่วนได้เสีย ให้ความเห็น จนได้เป็นรายการคำถามที่ใช้เป็นหลักในการประเมินทบทวนการศึกษาว่า ครบถ้วน เหมาะสม เพียงพอ และชัดเจน หรือไม่
- วิธีการทบทวนและศึกษา ได้รับการออกแบบและแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ให้เหมาะสมกับโครงการไฟฟ้าพลังน้ำปากแบง และโครงการอื่นในแม่น้ำโขงสายประธาน ดังนี้
 1. ปรับและคัดคำถามในกรอบการประเมินผลกระทบสะสม เท่าที่พิจารณาว่าเหมาะสมกับบริบทของเขื่อนไฟฟ้าปากแบง(**Cumulative Impact Assessment Guidelines in Lao PDR, 2016 draft, International Finance Corporation and Australian Aid**)
 2. พิจารณาเกณฑ์การพัฒนาเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำอย่างยั่งยืน (**MRC's RSAT hydropower sustainability criteria**)
 3. พิจารณาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น จากเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำในแม่น้ำโขงโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญอิสระหารือและร่วมกัน ช่วยกันบ่งชี้
 4. นำผลที่ได้จากทั้ง 3 วิธีการทบทวน มาหารือและรับฟังความเห็น จากเวทีเสวนาผู้มีส่วนได้เสีย และนำประเด็นผลกระทบในระดับท้องถิ่น จากความเห็นต่างๆ มาเพิ่มเติม

2. วิธีการทบทวนและศึกษาประเมินด้านเศรษฐกิจสังคมของโครงการ

- กรอบการทบทวนผลการศึกษาด้านเศรษฐกิจสังคม ในที่สุด ประกอบด้วยมิติการทบทวน 8 มิติ รวม 89 คำถาม นำไปสู่การประเมินว่าโครงการพัฒนาเขื่อนไฟฟ้าบางแกงของ สปป.ลาว ได้พิจารณาประเด็นผลกระทบรอบด้าน ครบถ้วน หรือไม่ ในประเด็นต่างๆ ดังนี้
 - 1) หลักเกณฑ์การออกแบบเขื่อน (principles of design)
 - 2) คุณภาพของข้อมูลการศึกษาประเมิน (data quality)
 - 3) การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder engagement)
 - 4) หลักฐานยืนยันการวิเคราะห์ผลกระทบ (evidence for impact analysis)
 - 5) หลักฐานยืนยันมาตรการลดผลกระทบ (evidence for mitigation measures)
 - 6) โอกาสสำหรับการแบ่งปันผลประโยชน์ของโครงการ (opportunities for benefit sharing)
 - 7) การสรุปผลการศึกษาที่ไม่เป็นทางวิชาการ (provision of non-technical summary)

2. วิธีการทบทวนและศึกษาประเมินด้านเศรษฐกิจสังคมของโครงการ

- คำถามนำที่ใช้ในการทบทวนและประเมินด้านเศรษฐกิจสังคม ประกอบด้วย คำถามหลัก 8 ข้อ ดังนี้
 1. การประเมินของผู้พัฒนาโครงการได้มีการออกแบบอย่างดี ชัดเจน ดีหรือไม่
 2. ประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกับแผนการอพยพย้ายถิ่น ได้นำมาพิจารณาเพียงพอ หรือไม่
 3. การประเมินได้พิจารณาประเมินความเสี่ยงของโครงการ หรือไม่
 4. การประเมินได้ใช้ข้อมูลที่เหมาะสม เทียบตรง ถูกต้อง หรือไม่
 5. การประเมินครอบคลุมมิติผลกระทบที่เกี่ยวข้อง ทั้ง ระดับพื้นที่ ท้องถิ่น และระดับข้ามพรมแดน หรือไม่
 6. มีการกำหนดมาตรการลดบรรเทาผลกระทบที่มีประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาตามหลักฐานข้อมูลที่พบ หรือไม่
 7. การประเมินได้พิจารณากระบวนการหรือ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย เพียงพอ หรือไม่
 8. การประเมินได้สรุปในลักษณะที่ง่ายในการเข้าถึงเข้าใจ ในรูปแบบสรุปที่ไม่เป็นวิชาการ หรือไม่

3. ผลการทบทวนและศึกษาที่สำคัญ

- ผู้พัฒนาโครงการไฟฟ้าพลังน้ำปากแบง ของ สปป.ลาว ได้จัดทำการศึกษาและรายงานการประเมินจำนวนมาก โดยมีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อเป็นไปตามข้อกำหนดและกฎหมายของ สปป.ลาว ซึ่งเน้นให้โครงการได้เกิดและประกันผลประโยชน์ของประเทศ และหลีกเลี่ยงผลเสียหายจากการพัฒนา ต่อชุมชนท้องถิ่น
- และผู้พัฒนาโครงการฯ ได้เพิ่มเติมการประเมินผลกระทบข้ามพรมแดนและผลกระทบสะสม ตามที่คณะกรรมการร่วมประเทศสมาชิกความตกลงแม่น้ำโขง ตามระเบียบปฏิบัติการหารือและแจ้งล่วงหน้า ด้วย ในประเด็นที่ได้รับความห่วงกังวล
- ผลการทบทวน รายงานต่างๆ ของผู้พัฒนาโครงการฯ มีผลสรุปที่สำคัญดังนี้
 - เอกสารรายงานต่างๆ พยายามครอบคลุมมิติหลากหลาย และดูเหมือนว่าทีมศึกษาได้ผลการศึกษามากพอสมควร ตามเวลาที่มีจำกัด
 - การประเมินหาข้อมูลพื้นฐาน สถานภาพด้านสังคม วัฒนธรรม ของท้องถิ่น
 - การรวบรวมเอกสารอ้างอิงที่เกี่ยวข้อง ในรายงานประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสังคม และผลกระทบสะสม ดี

3. ผลการทบทวนและศึกษาที่สำคัญ

- ผลการทบทวน รายงานต่างๆ ของผู้พัฒนาโครงการฯ มีผลสรุปที่สำคัญดังนี้
 - การประเมินผลกระทบข้ามพรมแดนไม่ได้มีการวิเคราะห์ผลกระทบของโครงการเขื่อนปากแบง โดยตรง แต่กลับไปพิจารณาเหตุการณ์อนาคตหากเขื่อนในแม่น้ำโขงสายประธานมีการก่อสร้างทั้งหมด ว่าจะเป็นอย่างไ ซึ่งควรจะประเมินเหตุการณ์อนาคต เปรียบเทียบเหตุการณ์มีเขื่อนปากแบง และไม่มีเขื่อนปากแบง จะเหมาะสมกว่า และวิธีที่ใช้ไม่สอดคล้องกับมาตรฐานวิธีการประเมินระดับสากล
 - การประเมินผลกระทบข้ามพรมแดน ยังไม่สมบูรณ์ และเป็นเพียงเบื้องต้น เนื่องจากการเขียนได้เสร็จก่อนผลการศึกษาด้านแบบจำลองคาดการณ์อุทกวิทยาและดินตะกอน
 - ผลกระทบของโครงการเขื่อนปากแบง ได้มีการประเมิน ในขอบเขตพื้นที่ 5 กิโลเมตร ริมแม่น้ำโขงสายประธาน ซึ่งอยู่ใน 5 เขต ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับขอบเขตพื้นที่ในการศึกษาของ MRC แล้วใช้พื้นที่ 15 กิโลเมตร ริมแม่น้ำโขงสายประธาน ทำให้ผลการประเมินครอบคลุมพื้นที่และประชาชนอาจได้รับผลกระทบ เล็กกว่า น้อยกว่าความเป็นจริง
 - วิธีการประเมินด้านผลกระทบด้านเศรษฐกิจสังคมข้ามพรมแดน จำกัดมาก โดยใช้แนวทางการพิจารณาของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (expert panel) และไม่ได้รายละเอียดว่าพิจารณาอย่างไร มีเกณฑ์อะไร ในการประเมินนัยสำคัญของผลกระทบ ซึ่งไม่เพียงพอ

3. ผลการทบทวนและศึกษาที่สำคัญ

- ผลการทบทวน รายงานต่าง ๆ ของผู้พัฒนาโครงการฯ มีผลสรุปที่สำคัญดังนี้
 - ผลการประเมิน มีหลายส่วน ที่สรุปไม่ตรงกัน ไม่สอดคล้องกัน และไม่ถูกต้อง เช่น การรายงานจำนวนประชาชนที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบ แตกต่างกันในรายงานต่าง ๆ การคาดการณ์ตัวเลข สถิติข้อมูลที่สำคัญ ได้แก่ ตัวเลขจำนวนผู้ได้รับผลกระทบที่ต้องโยกย้ายถิ่น รายได้ครัวเรือนในหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบ ต่ำกว่าความเป็นจริง ประมาณร้อยละ **20** เมื่อเปรียบเทียบกับสถิติจากการสำรวจสำมะโนประชากร ในปี **2015**
 - การประเมินขาดหลักฐานข้อมูลสนับสนุน ผลการประเมิน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การยืนยันประสิทธิภาพของมาตรการลดและบรรเทาผลกระทบ ที่เสนอไว้ เอกสารการประเมินเป็นในช่วงการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ จึงมีข้อจำกัดในการประเมินประสิทธิภาพของมาตรการฯ ยังมีความไม่แน่นอน
 - ไม่มีหลักฐานข้อมูล ที่สนับสนุนผลการประเมินว่า ชีวิตความเป็นอยู่ในพื้นที่โครงการเขื่อนปากแฉง และสิ่งแวดล้อมโดยรวม เสื่อมโทรมมาก และมากขึ้น แม้ว่าไม่มีโครงการนี้
 - การประเมิน ไม่ได้อ้างถึงกระบวนการหารือและแจ้งล่วงหน้าของโครงการไฟฟ้าพลังน้ำก่อนหน้า สองแห่งคือเขื่อนไซยะบุรีและดอนสะฮง จึงไม่ได้ใช้ประสบการณ์ก่อนหน้า มากำหนดกรอบการประเมินของเขื่อนปากแฉง

3. ผลกระทบทวนและศึกษาที่สำคัญ

- ผลกระทบทวน รายงานต่างๆ ของผู้พัฒนาโครงการฯ มีผลสรุปที่สำคัญดังนี้
 - ไม่ได้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่เกี่ยวข้องก่อนหน้านี้ ของ **MRC** ด้านการประเมินผลกระทบข้ามพรมแดนและผลกระทบสะสม ซึ่งมีตั้งแต่ปี **2010-2011**
 - ไม่ได้ใช้หลักการและประเด็นที่แนะนำไว้โดย **MRC** ตามแนวทางแนะนำเบื้องต้นการออกแบบเขื่อนในแม่น้ำโขงสายประธาน (**Preliminary Design Guidance for proposed Mainstream Dams in the Lower Mekong Basin, MRC 2009**)
 - ตัวเลขในแผนการโยกย้ายถิ่น จากการสำรวจและรายงาน แตกต่างมากกับตัวเลขสถิติ ที่สำรวจจริงในปี **2017**
 - ไม่มีการจัดการและค้ำประกันสัญญา ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ข้ามพรมแดน จากการพัฒนาโครงการ ไม่ว่าจะในรูปแบบใด
 - เนื่องจากความสำคัญของมูลค่าทางเศรษฐกิจจากผลผลิตรายได้จากการประมง ต่อชีวิตความเป็นอยู่และรายได้ การศึกษาไม่ได้มีการประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจจากผลกระทบข้ามพรมแดนของโครงการเขื่อนปากแบง ความเสี่ยงต่อเศรษฐกิจข้ามพรมแดนไม่มีการประเมินชัดเจน
 - มูลค่าทางเศรษฐกิจสังคม ของความเสี่ยงต่อชนิดพันธุ์ปลาสำคัญ ได้แก่ ปลาบึก เน้นว่ามาตรการลดและบรรเทาผลกระทบต้องมีประสิทธิภาพ แต่การศึกษาไม่ได้กล่าวถึง

3. ผลการทบทวนและศึกษาที่สำคัญ

- ผลการประเมินจากคำถามนำด้านผลกระทบเศรษฐกิจสังคม **8** มิติ **89** คำถาม มีผลสรุปที่สำคัญดังนี้
 - ผลการประเมินเกือบทั้งหมด ในทุกมิติ ด้านเศรษฐกิจสังคม ไม่น่าพอใจ ถึงไม่น่าพอใจมาก หมายถึง ผลการประเมินไม่เพียงพอหรือขาดประเด็นนัยสำคัญ จนถึง งานสำคัญไม่ได้ทำการศึกษา หรือไม่ได้พยายามศึกษา มากประมาณ $\frac{3}{4}$ ของคำถามทั้งหมด **89** คำถามนำ
 - มีเพียงไม่ถึงร้อยละ **5** หรือ **1/20** ของผลการประเมินจากคำถามนำที่ประเมินว่า อยู่ในระดับพอใจ แต่ไม่มีในระดับที่น่าพอใจมาก สมบูรณ์เลย
- (รายละเอียดผลการประเมิน ได้สรุปไว้ในภาคผนวก **A** ของรายงาน **TRR**)

4. ข้อเสนอแนะจากการศึกษาด้านเศรษฐกิจสังคมของโครงการ

- ผลจากการทบทวนรายงานต่าง ๆ ของผู้พัฒนาโครงการเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำปากแบง ในด้านเศรษฐกิจสังคมข้ามพรมแดน พบว่าโดยรวมไม่สมบูรณ์ และมีข้อเสนอแนะให้ดำเนินงานการศึกษาเพิ่มเติม ดังนี้

— การปรับปรุงวิธีการประเมิน ได้แก่

- การคาดการณ์ประสิทธิภาพของมาตรการลดและบรรเทาผลกระทบที่เสนอ
- กำหนดเกณฑ์การพิจารณาประเมินนัยสำคัญของผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญใช้
- ประเมินเปรียบเทียบเหตุการณ์อนาคต กรณีที่เกิดผลกระทบของโครงการในปัจจุบัน กับกรณีไม่มีโครงการนี้เกิดขึ้น
- ประเมินผลที่เกิดขึ้นตามมาของตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจสังคม โดยการใช้แบบจำลองด้านเศรษฐกิจสังคม ต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ความมั่นคงอาหาร และการอพยพย้ายถิ่น
- ปรับปรุงข้อมูลเศรษฐกิจสังคม ให้ทันสมัย

4. ข้อเสนอแนะจากการศึกษาด้านเศรษฐกิจสังคมของโครงการ

- ผลจากการทบทวนรายงานต่าง ๆ ของผู้พัฒนาโครงการเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำปากแบง ในด้านเศรษฐกิจสังคมข้ามพรมแดน พบว่าโดยรวมไม่สมบูรณ์ และมีข้อเสนอแนะให้ดำเนินการศึกษาเพิ่มเติม ดังนี้
 - ขยายการประเมินให้ครอบคลุมผลกระทบ ที่ยังไม่ได้ศึกษา ประกอบด้วย
 - การประเมินด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ต่อด้านล่างของโครงการ ในระยะออกแบบรายละเอียดโครงการ
 - การประเมินผลกระทบด้านประมงในระดับลุ่มน้ำ ต่อด้านล่างและรายได้ของประเทศเพื่อนบ้าน
 - การพิจารณาเรื่องการอพยพย้ายถิ่นใหม่ของคนกลุ่มน้อย จากบทเรียนประสบการณ์ของโครงการเขื่อนก่อนหน้า
 - เพิ่มทางเลือกมาตรการลดและบรรเทาผลกระทบ ที่ยังไม่ได้พิจารณา :
 - มาตรการลดและบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
 - มาตรการลดและบรรเทาผลกระทบด้านผลผลิตสัตว์น้ำ ประมง
 - การอบรมให้ชาวบ้านในการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ในช่วงเปลี่ยนแปลง
 - การวางแผนกำหนดมาตรการร่วมกับชุมชนที่ได้รับผลกระทบ
 - การทำโครงการอนุบาลปลา เพื่อลดผลกระทบต่อผลผลิตประมง
 - การจัดตั้งกองทุนชดเชยความเสียหาย ที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

5. ประเด็นผลสรุปการทบทวน ที่สอดคล้องกับความเห็นจาก การประชุมรับฟังความเห็นของประเทศไทย

รายงาน **TRR (version 2.2, 21 April 2017)** ได้ผนวกความเห็นบางส่วนที่ได้รับจากประเทศสมาชิก รวมทั้งจากประเทศไทย ซึ่งมาจากเวทีรับฟังความเห็นของประชาชน ที่จัดแล้ว โดยเฉพาะประเด็นที่ต้องเน้นและมีการศึกษาประเมินผลกระทบด้านเศรษฐกิจสังคม เพิ่มเติม ดังนี้

- การศึกษาและประเมินผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนไทย ตอนเหนือเขื่อน
- การประเมินผลประโยชน์และความสูญเสียด้านสังคมเศรษฐกิจข้ามพรมแดนต่อประเทศไทย ในระยะก่อสร้างและดำเนินงานของเขื่อน
- มาตรการลดและบรรเทาผลกระทบฯ ที่มีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม ต่อประชาชนชาวไทยที่เสี่ยงต่อการได้รับผลกระทบ
- การวางแผนการตอบสนองและปรับตัวแบบมีส่วนร่วมของชุมชนชาวไทย
- ความร่วมมือการบริหารจัดการในช่วงการดำเนินงานของเขื่อน ระหว่างประเทศสมาชิกกับ สปป.ลาว และผู้พัฒนาโครงการ
- ทางเลือกสำหรับกลไกการชดเชยผลกระทบและความเสียหาย เยียวยาจากผลกระทบข้ามพรมแดน หากเกิดขึ้นในอนาคต

(อนึ่ง ความเห็นจากการประชุมหารือผู้มีส่วนได้เสียของประเทศไทย ทั้ง 4 ครั้ง จะนำไปสู่การจัดทำรายงาน TRR ฉบับสุดท้าย)